

Пътят пред един барабанист след финалните надписи
(разказ)¹

Филмът “Камшичен удар”² е с отворен край за героя, защото не показва смъртта му. Тъй като аз се придържам към Херодот, перифразиращ Солон Атински до „Не го мислете за щастливец, докато не му се види край”³, любопитството ми се зае със задачата да претегли шансовете му за по-нататъшен успех⁴ в два екстремно противоположни, почти нереалистични сценария. По-реалистичните на средния път на хълмче-долче, проба-грешка, вън и вътре от връзки оставям на прекомбинациите във въображението на читателя.

А)

1. След финалните надписи хипотетичният Андрю слиза триумфално от сцената и се запътва да избърше кръв и пот в бекстейджа. Камерата се отдалечава и го виждаме да продължава да блъска на джаз фронта най-малко още 20 години все със същата настръвеност, подклаждана не от пресата на менторския натиск от студентските години, а от увереността, че сътвореното от него ще го надживее благодарение на човешкия фактор - всички хора, които имат сетивата за музиката му, няма да позволят тя да се изгуби. Андрю печели признанието на всички, които го интересуват и написва името си с големи златни букви в историята на джаза.
2. Става на 42, успешен колкото си иска, вече има време, желание и възможност за връзка. Любовта го намира сама.
3. Тя също е артист в някое изкуство, на достъпната и прилична възраст от 37. Емоционално и физически неизхабена, тя е способна да отвърща на чувствата му с широкото разбиране на човешката природа и още по-дълбокото разбиране на природата на Андрю конкретно. Дългогодишните й творчески търсения в голяма степен отразяват тези на Андрю. Тя е достатъчно успешна и заета с работата си, за да не пречи на неговата и дори е способна да го вдъхновява. Грижливо натрупаната човечност в хода на „естествените контакти”⁵ вече бе дала на Андрю смелостта да не бяга от късмета си, както бе сторил някога с Никол.
4. Раждат им се близнаци - момче и момиче. Той настойчиво учи момчето да свири, то звучи обещаващо. Мекушав е с момичето и прекарват времето си на баща и дъщеря в слушане на музика. От малката ще стане истински ценител и познавач. Тя учи дъщерята каквито изкуства знае. Парк в събота сутрин, кино в неделя

---

¹ Вдъхновение за формата на изложението почерпих от есеистичния разказ „Щастливи крайща” на канадската писателка Маргарет Атууд.

² “Камшичен удар”(оригинално заглавие Whiplash), реж. Деймиън Чезъл, 2014

³ Тук преводът на български е в услуга на смисъла, тъй като „край” може да се разбира едновременно като финал и смърт. На английски език мисълта е популярна в много варианти, сред които “Count no man happy until the end is known” и “Count no man happy until he be dead”.

⁴ Под успех в този текст ще разбирам именно Херодотовия: <https://medium.com/@shalom82/solon-of-athens-on-the-true-measure-of-success-22ed8f6dabc3>

⁵ „нормални/естествени контакти” в този текст ще използвам в Ницшеански смисъл на първични, непреднамерени, реализиращи естествените импулси, за разлика от „не-естествените” – т.е. аскетичните. Естествените контакти са възможни само присмелост, дързост, праволинейност и отдаденост единствено на настоящето.

вечер, море през лятото и планина през зимата. Делниците са делници и празниците - празници.

5. Доживява дълбоки старини и грижите на много боготворящи го внуци, които се перчат с него пред приятелите си като достойни издънки на жива легенда.
6. Умира щастлив на барабаните в кварталното кафене, превърнало се благодарение на него в топ Манхатънска атракция; или в съня си в топлото си легло. И в двата случая новината за смъртта му предизвиква сеизмичен трясък в световите на роднини и фенове, които с право вярват, че са загубили близък човек.
7. Почива в мир в добре гледан гробищен парк. След най-много година се споминва и жена му, покосена от отсъствието му. Погребват я до него. Не спират да посещават гроба им като мавзолей, пълен с мощи.

Поанта: Добрите неща идват навреме за тези, които умеят да работят с търпение и доверие в хората. Надеждите и добродетелите са възнаградени. Слънцето свети ярко над Андрю както в топла есен, дори когато преминава през залеза на дните му.

Б) 1 и 2 се повтарят също както в А) с разликите, че вярата в човешкия фактор отсъства и любовта не го намира сама. Андрю сам си търси майстора за ремонтни дейности по увредената си психика.

3. На върха е самотно и студено. Андрю е прекарал толкова години в целенасочена самоизолация и себе-жертвоприношение на изкуството си, че вече не знае как да бъде адекватен в разговор с нов човек или естествен без цинизма и иронията на мизантроп. Контактите му се свеждат до професионалните му кръгове и техните представители. Аскетичното странение от „нормални контакти“ го е оставило неподготвен и страхлив за близост и сега го саботират. Андрю вече е заел отбранителна позиция, въоръжен с преднамерена язвителност, защото не иска да рискува, но търси по спешност запущалка на зейналата празнота. Настъпва часът на изкушение от любопитството що е то семеен живот. Ако се намери отговор, може би барабаните и джазът ще останат невинни, а животът цял и смислен. Съветниците в най-черните места на сивото вещество на Андрю се разбраха, че му трябва само една просто невъзможна любов, от която да черпи вдъхновение и по която да страда, за да бърка болката с любов. Само за толкова изчислиха, че ще му стигне бюджетът на сърдечните сили. Оскъдните спестовни вноски от „естествени контакти“ през годините не бяха тренирали този важен мускул. Така обектът на желание неслучайно се оказва доста по-млада от него жена на 25. Невъзможността за реципрочност на чувствата беше търсен ефект от работниците на подземните етажи на съзнанието му.
4. Обектът на желание О е влюбена в колега К на същата възраст. К не я забелязва измежду кубикълите на безсмислената им работа на половин работен ден. Нейният биологичен часовник току-що е започнал да тиктака, неговият не. Ще му се случи с настъпването на кризата на средната възраст около 42, когато разбере, че е живял посредствен живот, лишен от лични постижения различни от правенето на мускули и чупенето на сърца с тях. О не подозира за нещастното бъдеще пред К, защото допаминът в кръвта ѝ, синтезиран в негово присъствие, скрива завещанието на годините отвъд хоризонта ѝ. О излиза с Андрю въпреки

окапващата му коса, защо той ѝ предоставя липсващото ѝ внимание под формата на силна доза окситоцин.

5. Андрю разбира, че подчиняването на обекта О не е като овладяването на барабаните. Учудва се на късното си прозрение. Иска му се да беше натрупал опит с жените под формата на „естествени контакти“ или щом нямаше време за действителното бавно разиграване на „естествени контакти“, поне да беше попрочел нещичко някога, но „*Барабаните* са ревнива любовница, която изисква пълно отдаване.“ би му прошепнал духът на Микеланджело, адаптирайки мисълта си специално за Андрю в знак на съжаление, съществуващо само между братя по оръжие.
6. Започват да го връхлитат свирепо всички чувства, които до тогава е презирал като женски: нетърпеливост, ревност, обсебция, дебнене, преследване, постоянно дрънкане, звънене, съобщения, подаръци, добре планирани реплики, тоалети, вцепняваща гордост и самомнителност, които парализират и без това трудно функциониращата им връзка.
7. Една вечер К предлага марихуана на О. Издигат се много високо и кацат в апартамента ѝ. Тя танцува за него, както не танцува за Андрю. Същата дискриминация личи и в дрехите, парфюма, походката, смеха, очите... Те скриват владеещите я през цялото друго време, в което не е напушена, и то само по адрес на К, горепосочени марково женски чувства, на които О всячески се съпротивлява, дори с цената на въздържание от алкохол.
8. Към този час Андрю вече си е дал сметка, че цял ден се е мъчил да свири на барабаните си, но по-често се е навеждал в опит да ги целуне, представяйки си О.
9. Пита се как смее страстта му към барабаните да го предава точно сега. Не може ли да отвлече вниманието му и да го върне в неговата реалност на голяма звезда. Повтаря си, че не е фустогонец, защото никога не е бил и не възнамерява да става, без да разбира, че съзнателният му опит натрупан в миналото се съхранява грижливо по високите етажи, а не в подземията на отдел “Първични инстинкти”, които тайно дърпат конците на всичко, иначе доста съвестно пазено на светло. Андрю има нужда от спешната помощ на психоанализата и по повод десемантизацията на думата “страст” - агент в отдел “Първични инстинкти”. Андрю не може да повярва, че както всеки член на този отдел и всяка дума от женски род, тя го напуска, след като му е дала всичко, поискано някога: цел и средство да надскочи себе си. Лимитът е достигнат, напред има само обратен път надолу. Тези мисли изваждат Андрю от и без друго крехкото му равновесие, а в Америка дори и през 2038 година все още се намират лесно оръжия за самозащита (от света вътре).
10. Решава обаче да изпробва и последния си коз – да заплаши О със самоубийството си, тя да го моли той да не го прави и благодарение на ефекта на шантажа и изнудването, които са ѝ били приложени, да се съгласи на всичко, дори и на брак. Мярката е подла и крайна, но предвид липсата на други гари преди смъртта, Андрю е готов да се качи в движение и на този продънен вагон водещ в ада. Колко ли лошо може да е там, ако О ще бъде с него... Преди всичко тя е добро момиче в пълния смисъл на думата. Иначе не би могла да изпъкне пред един сет барабани, още по-малко в претъпканото Манхатънско джаз кафене, в което Андрю редовно пише новите закони на стила до мига на срещата им при назначаването ѝ за

барманка като втора работа. Славната му кариера не я впечатлява, не обича джаз, не разбира от музика, както и от почти нищо, но пък толкова прилича на Никол!

Ретроспекция:

Хубавото момиче от гишетото в киното, влюбено в Андрю някога, вече имаше две дъщери от влюбчив и сърцат, но изневеряващ съпруг, с когото дори не благоволи да ги запознае при инцидентна среща на улицата. Това беше моментът на разтваряне на пукнатината, която дотогава представляваше само блед спомен за Никол, до дупка, нуждаеща се от спешно изкърпване (сиреч догонващо и съизмеримо с видимото, уви привидно, семейно щастие на Никол). Тя разсеяно разресваше с пръсти косата на едната си дъщеря и спокойно гледаше към Андрю без да издава и капка вълнение от срещата им. В очите ѝ се четеше студенината и презрението на горделивата жена, която няма да признае, че не заслужава любовта на съпруга си, защото така и никога не се бе научила да го обича, но и няма да направи опит да обича когото и да било от мъжки пол предвид злощастната и травмираща развръзка с Андрю някога. От тогава страховете ѝ в комбинация с чувството ѝ за дълг към съпруга и децата я бяха превзели и години наред не я пускаха, придавайки ѝ вид на мъченица, на която всеки член на семейството служеше отвъд силите си без да разбира как и защо. Тя съществуваше като сянка на себе си, докато инцидентната среща с Андрю не я върна пак в тялото ѝ. В него сега усещаше сърцето, кръвта и кожата си като неща толкова отдавна забравени, че можеше да минат за чисто нови. Въпреки това не намери сили и смелост да каже повече от “Привет” и “Хубав ден”.

Андрю беше на ръба да измисли някакъв предтекст да я види отново, въпреки видимата ѝ ангажираност с по-важните в живота ѝ сега хора, когато музикантите от горните етажи на хед куотъра му засвириха в непривичния за тях стил операта “Евгений Онегин”, трето действие. Добре че някой от бившите му състуденти в консерваторията я въртеше по цели нощи, че Андрю бързо да направи препратката с развиващото се в действието. Спомняйки си трагичния финал на Евгений Онегин, чието пълнокръвно vyplъщение се чувстваше сега, преосмисли стратегията си и отдел “Първични инстинкти” го насочиха към имитиращи продукти, какъвто беше О.

О, или новата Никол, лети от спокойствието, чистотата и въздуха в празната си като сапунен мехур синеока глава.⁶ Тази пропускливост на погледа на О до нищото, вдъхваше увереност на Андрю за ново начало и терен, на който да реконструира разрушеното (и едновременно с това никога несъществуващо) помежду им с Никол. “Нещо” помежду им нямаше как да има предвид постната им обща история: среща или две, чат или два, но войната в Андрю сега беше идеологическа. Неосъщественият живот рамо до рамо с Никол се бе превърнал в синоним на щастлив край и превъзможване на собственото му егото на колосален творец в името на красотата на човешките отношения, която не познаваше. А му се откриваше възможност да ги познае сега, стига О да му позволише този реванш със съдбата.

---

⁶ препратка към Ницше в „Тъй рече Заратустра“, гл. За четмо и Писмо: “Дори и на мене, който съм настроен добре към живота, ми се струва, че пеперуди и сапунени мехури и всички други от подобен род между хората най-добре разбират що е щастие.”

11. Андрю вече крачи към апартамента на О, окрилен от фантазията си за неговия щастлив край, въпреки високата му цена. Все пак той има голяма сметка в душата си, с която да плаща, натрупана от търпението и саможертвата, присъщи на всеки голям творец. Когато го викнат най-горе заедно със съвестта му, той може спокойно да се откупи с “всичко, което бе дал на света с музиката си”. Измамното усещане, че владее всички възможни развития на вечерта, е подплатено от напипването на ключа за апартамента ѝ в джоба си. Мъчно изпросен, но все пак неоткраднат, не бе дори забравен, както имаше навик да прави още като студент с най-важните неща в най-важните моменти. Мисли си: “Нещата не може да се наредят по-добре; трябва звездите да са в специална хармония, мелодия, whatever.” Покрай влюбването Андрю е станал и суеверен. Това, за жалост, не изчерпва страничните ефекти на естествено синтезирания в тялото му серотонин.
12. Злощастно обаче тази вечер е също и първа вечер на О с К. Бавното, потайно отключване на ключалката разкрива типичната за една първа вечер гледка. Всички заготвени речи на Андрю отиват по дяволите, трябва да мисли и да говори бързо, но конвулсивните му действия изпреварват всички рационални решения. Той посяга в несвят към нещо, приличащо на пистолет и стреля по К. Улучва точно, въпреки замреженото си зрение и шумът в ушите. Вижда този поглед на О, който говори само за болка от любов, на която Андрю не смяташе, че малката О е способна.
13. Втора Никол е загубена. Банално, точно този поглед го убива преди куршума, но той все пак си го причинява за по-сигурно. За краткото време между реалната и телесната смърт всички етажи на хед куотъра на Андрю са в смут, сградата се тресе и служители скачат през прозорците с изключение на подземните офиси на отдел “Първични инстинкти”. Там некъпани, но предани работници мързеливо се изтягат зад бюрата си и с равен тон твърдят в отговор на непрестанно звънящия телефон за извънредни случаи, че много отдавна редовно пускат имейли нагоре с точни инструкции за евакуация, но никой не си бил направил труда да ги прочете, а още по-малко да си има работа с миризливците от подземията. Андрю, тази титанична многоетажна корпо-рация на джаз музиката, снабдена с най-могъщото музикално оборудване, композитори и технически изпълнители се сгромолясва също толкова драматично-романтически както се бе издигнала до нивото на световен професионален барабанист. Ако ще е гарга, да е рошава.

Поанта: Дори големите звезди си намират майстора, но ремонтът не води до поправка.

*Алтернативен финал на варианта би бил Андрю да простреля първо О в изблик на ревност, а после К и себе си. Не мога да реша коя от двете развръзки е по-реалистична.⁷

---

⁷ Във Великобритания 38% от разкритите убийства на жени са извършени от сегашени или бивш партньор. За сравнение само 4% от убитите мъже са дело на техни половинки.
<https://www.bbc.com/news/newsbeat-51572665>